

Закон України «Про віртуальні активи», але зі змінами у законодавстві приходять і шляхи обходу закону. Відкритим залишається питання чи зможе закон урегулювати діяльність усіх аспектів у сфері криптовалют і операцій з криптовалютами та як скоро це відбудеться.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 16.08.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
2. Закон України «Про документи України, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України, дають право на виїзд з України та в'їзд в Україну» від 16.10.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text>

Савченко А.М.

студентка;

Чеботарьов М.М.

студент,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

БЮДЖЕТИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ЇХ СПЕЦИФІКА У МЕЖАХ БЮДЖЕТНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ З ОГЛЯДУ НА ПОСТУПОВУ РЕФОРМУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Місцеве самоврядування являє собою вид прямої демократії, при якому органи управління не відокремлені від громадянського суспільства. Організація місцевого самоврядування є одним з найбільш вірогідних показників демократичності політичного режиму.

З самого початку здобуття Україною незалежності гостро постало питання проведення реформи місцевого самоврядування. Однак, лише в результаті подій 2013–2014 рр. почав втілюватися в життя план створення територіальних громад. Реформа децентралізації таким чином відповідає відразу кільком цілям: зберігає Україну унітарною державою,

втілює в життя положення Європейської хартії місцевого самоврядування та дає можливість територіальним громадам використовувати ресурси місцевих підприємств, послаблюючи над ними контроль центру, надає можливість новоствореним територіальним громадам ефективніше використовувати кошти, збережені на місцях. В умовах фінансової кризи в Україні це знімає з центральної влади тягар відповідальності за регіони, а місцевим територіальним об'єднанням дозволяє отримати користь з підприємств на місцях.

Тому даючи визначення поняттю децентралізація, можна сказати, що це процес передачі повноважень і бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування. А тому важливим є сформувати дієвий механізм, за допомогою якого й буде функціонувати система як безпосередньо передачі владних функцій на місця, так і забезпечення формування незалежних місцевих бюджетів.

Формування бюджетів об'єднаних територіальних громад щоразу актуалізується численними змінами до бюджетного законодавства, адміністративно-територіального устрою та співпраці на місцевих рівнях. Міністерством розвитку громад та територій України у національному проєкті «Децентралізація» вказується, що станом на 10 січня 2020 року їх створено 1029. У перспективі визначено формування 1441 ОТГ при 10075 територіальних громад, які будуть об'єднувати 519,6 тис. кв. км. або 90,3% території України (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя). Значні зміни потребують детального осмислення їх стадійності та виваженості. Занепокоєння викликають так звані дотаційні територіальні громади та їх пристосування до нових економічних реалій.

Місцевий бюджет – це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень самоврядування. Відтак, актуалізуються особливості формування бюджетів новостворених ОТГ, їх пристосування до економічних реалій.

У статті 9 Європейської хартії місцевого самоврядування передбачено, що органи місцевого самоврядування в рамках національної економічної політики мають право на власні адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень. На підтвердження цього Кабінет Міністрів України в Розпорядженні «Про схвалення концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» називає проблемою, яка потребує розв'язання, створення належних

матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень. У Законі України «Про місцеве самоврядування» вказано, що місцеві бюджети, в тому числі бюджети об'єднаних територіальних громад, є самостійними, вони не включаються до Державного бюджету України та інших місцевих бюджетів. З боку держави на законоб Бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування. У статті 63 Бюджетного кодексу України визначено, що місцевий бюджет містить надходження і витрати на виконання повноважень органів влади АРК, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Ці надходження становлять єдиний баланс відповідного бюджету. Особливості формування місцевих бюджетів визначені статтею 67 Бюджетного кодексу. У частині 2 вказується, що до доходів загального фонду місцевих бюджетів належать доходи, визначені статтями 64, 64-1 і 66 цього Кодексу, та трансферти місцевим бюджетам (крім субвенцій, визначених статтею 69-1 та частиною першою статті 71 цього Кодексу). У статті 11 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначено, що Радою АРК, обласними державними адміністраціями розробляється перспективний план формування територіальних громад згідно з методиками, затвердженими Кабінетом Міністрів України, Міністерством розвитку громад та територій України, Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру.

Усі норми Бюджетного Кодексу України, що регулюють відносини, які виникають на кожній стадії бюджетного процесу, є єдиними для усіх місцевих бюджетів, в тому числі бюджетів ОТГ з особливостями 67 статті та пункту 38 Прикінцевих та перехідних положень до нього.

Особливості бюджетів об'єднаних територіальних громад полягають в наступному:

– Дохідна частина ОТГ визначається статтями 64 (загальний фонд), 69¹ (спеціальний фонд) та 71 (бюджет розвитку) Бюджетного Кодексу. До таких бюджетів також зараховуватиметься 60% Податок на доходи фізичних осіб, який раніше зараховувався до районного бюджету. До бюджетів громад, що не об'єдналися, загальнодержавні податки не зараховуватимуться, бо на них не покладено виконання повноважень функцій держави, делегованих місцевому самоврядуванню.

– Статтями 71, 89 і 91 визначено, що ОТГ також здійснюють і інші видатки, крім видатків на здійснення самоврядних повноважень, зокрема видатки на освіту, культурну, соціальний захист та соціальне забезпечення. При цьому бюджети громад, що не об'єдналися, обмежуються лише фінансуванням видатків на здійснення самоврядних повноважень, оскільки вони позбавляються права здійснювати повноваження, які можуть бути передані державою на виконання органам місцевого самоврядування.

– Міжбюджетні відносини ОТГ встановлені статтями 97, 99, 100, 102, 103², 103⁴ і 108 Бюджетного Кодексу. Їх сутність полягає у тому, що законом про державний бюджет на плановий рік затверджуються обсяги міжбюджетних трансфертів. Відтак виокремлюється базова дотація, освітня субвенція, медична субвенція, інші субвенції та дотації, якщо є підстави для надання та отримання відповідних міжбюджетних трансфертів. З бюджетів ОТГ передається реверсна дотація державному бюджету. При чому бюджети громад, що не об'єдналися, не отримуватимуть міжбюджетних трансфертів із державного бюджету. Питання надання таких субвенцій урегульовано статтями 103² та 103⁴ Бюджетного Кодексу. Шляхи використання коштів зазначених субвенцій визначає Кабінет Міністрів України.

Для проведення розрахунку обсягів дотацій застосовують такі показники:

- чисельність населення;
- надходження податку на доходи фізичних осіб у частині, що зараховується до відповідного бюджету;
- індекс податкоспроможності бюджету.

– *Бюджети ОТГ беруть участь у горизонтальному вирівнюванні податкоспроможності. Дана система вирівнювання передбачає, що місцевим бюджетам з рівнем фіскальної спроможності (середні надходження на 1 мешканця) нижче 0,9 середнього показника по Україні для підвищення рівня їх забезпеченості надається базова дотація (80 відсотків суми, необхідної для досягнення показника 0,9). При чому із бюджетів ОТГ, які мають рівень надходжень вище 1,1 середнього показника по Україні, передається реверсна дотація. Бюджети громад, що не об'єдналися, не беруть участь у горизонтальному вирівнюванні, а тому базова дотація їм не надається.*

– *Місцеві запозичення здійснюються відповідно до статей 16 і 74 Кодексу. Ради ОТГ мають право здійснювати місцеві внутрішні*

запозичення та місцеві зовнішні запозичення в тому числі шляхом отримання кредитів від міжнародних фінансових організацій. Місцеві ради сіл, селищ, що не об'єдналися, не можуть здійснювати будь-які запозичення. Водночас місцеві ради міст районного значення можуть здійснювати місцеві внутрішні та зовнішні запозичення шляхом отримання кредитів від міжнародних фінансових організацій.

– До набрання чинності законом про бюджет перерахування трансфертів з державного бюджету, а також реверсної дотації до державного бюджету здійснюється відповідно до обсягів, визначених у проекті закону про Державний бюджет України, схваленому КМУ та поданому до ВРУ. При чому у разі не прийняття закону про Державний бюджет України до 1 грудня, що передує плановому, при затвердженні бюджету враховуються обсяги міжбюджетних трансфертів, визначені у проекті закону про бюджет, схваленому Кабінетом Міністрів України та поданому до Верховної Ради України.

Отже, для формування збалансованого бюджету об'єднаної територіальної громади доцільно визначати пріоритетні напрямки від всеукраїнського рівня до рівня територіальної громади, проводити регулярний аналіз податкової бази та можливих шляхів її розширення або звуження, регулярно визначати реальні показники доходної та видаткової частини. Реформа ще не завершена, але децентралізація вже демонструє значні економічні досягнення територіальних громад, їх фінансової спроможності. Своєчасне реформування законодавства та установ, які сліdkують за бюджетною системою є необхідними передумовами стабільного розвитку держави, відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020».

Список використаних джерел:

1. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад / Анатолій Ткачук, Ніна Наталенко. – К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 76 с.

2. Васильєва Н.В., Гринчук Н.М., Дерун Т.М., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / [Н.В. Васильєва, Н.М. Гринчук, Т.М. Дерун, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К., 2017. – 119 с.

3. Особливості формування бюджетів об'єднаних територіальних громад – роз'яснення експерта. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/3958> (дата звернення: 05.12.2020).

4. Тетяна Овчаренко, Ангела Бочі, Василь Поворозник. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад. Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД), 2017. 136 с. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_ormuvannya_vikon_budjet_final.pdf (дата звернення: 05.12.2020).

5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.12.2020).

6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. (дата звернення: 04.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 05.12.2020).

Соха С.С.

студент,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВПЛИВ СУДОВОГО ЗБОРУ НА СУДОВЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ

Актуальність обраної теми дослідження доводиться потребою збільшити увагу організаційним аспектам проведення правосуддя. Кожний має право на суд, яке включає у себе доступність правосуддя. Фактором впливу на доступність правосуддя є сплата судового збору за розгляд справи. Саме тому, в межах цієї роботи ми висвітлимо це питання впливу судового збору на організацію правосуддя.

Перш за все, слід визначити сутність судового збору. Судовий збір – плата передбачена спеціальним законом, яка справляється у визначеному законом обсягу для подання до суду позовної заяви чи іншого процесуального документу. Судовий збір справляється в адміністративному, господарському та цивільному процесі. Судовий збір сплачується позивачем і повертається позивачу у випадку прийняття рішення на його користь. Часто наявність судового збору сприймають як обмежувачий фактор, який зменшує кількість потенційних заявників.